

Suomen Ilmailuliitto ry

**HARRASTEILMAILUN
YMPÄRISTÖOHJELMA**

YMPÄRISTÖOHJELMAN LAATIMINEN - KOKOAVIA NÄKÖKOHTIA

YMPÄRISTÖOHJELMAN LAATIMINEN - KOKOAVIA NÄKÖKOHTIA

Yhdistystasaisen toimijan ympäristöohjelma voidaan laatia monella eri tavalla. Asianmukaisen lopputuloksen saavuttamisen kannalta on tärkeää, että laadinnassa tunnistetaan keskeiset toiminnan ja ympäristön erityispiirteet. Ympäristöohjelman tulee sisältää tietyt elementit, mutta muutoin ympäristöohjelmat voivat vaihdella laajuudeltaan, yksityiskohtaisuudeltaan ja painotuksiltaan. Pienimuotoisilta toimijoiden tarpeisiin soveltuva ympäristöohjelma voi olla suppeakin ja kohtuullisin kustannuksin laadittavissa. Aktiivisesti tai haasteellisessa ympäristössä toimivilla vaatimustaso asettuu yleensä korkeammalle.

Ympäristöohjelman laadinta voidaan ryhmittelemällä osa-alueet asiakokonaisuuksiksi esimerkiksi seuraavalla tavalla:

I. Toiminnan ympäristövaikutusten ja häiriöalttiiden kohteiden kartoitus

- * Melu
- * Maaperän ja pohjavesien pilaantumisriski
- * Jätteet
- * Toiminta-alueen luontoarvot ja häiriintyvät kohteet

II. Ympäristövaikutusten hallinta

- * Melunhallinta (mahdolliset määräykset ja käytänteet)
- * Jätehuolto (kunnan jh-määräysten mukaisesti)
- * Poikkeuksellisiin tilanteisiin varautuminen (luvasta tulevat määräykset ja hyvät käytänteet)

[III. Hyvien ympäristökäytäntöjen tallentaminen]

I. Toiminnan ympäristövaikutusten ja häiriöalttiiden kohteiden kartoitus

Ympäristövaikutusten ehkäiseminen edellyttää toiminnasta aiheutuvien merkittävien ympäristövaikutusten ja -riskien kartoittamista. Ilmailukerhojen tulisi olla selvillä kerhonsa puitteissa harjoitetun toiminnan laadusta ja laajuudesta, vaikka tämä jäisikin joiltain osin arvioiden varaan. Vaikutukset tulisi perustaa todennettavissa oleviin tietoihin, kuten esimerkiksi lentotoiminnan operaatiomääriin, myydyn polttoaineen määrään, jätteenkuljetusdokumentteihin tms. Jos tällaista tietoa ei ole tai sitä ei ole käytettävissä, voidaan toiminnan ja vaikutusten laajuus perustaa arvioon. Samalla tulisi ilmetä, mihin tieto perustuu.

Lentopaikan ympäristölupapäätöksestä (mikäli sellainen löytyy) ja päätökseen liittyvistä hakemusasiakirjoista ilmeneviä tietoja voidaan niinkään käyttää arvioitaessa toiminnan laajuutta ja sen vaikutuksia. Näidenkin tietojen osalta on syytä muistaa, että tiedot eivät välttämättä ole enää ajan tasalla tai että tiedot ovat alun pitäenkin perustuneet arvioon.

Melu

Lentotoiminnan synnyttämän melurasituksen arvioinnissa voidaan ja on aiheellista käyttää erilaisia menetelmiä. Jos toiminta on määrämuotoista ja vakiintunutta, voidaan melualueen laajuutta pyrkiä arvioimaan äänen maastossa leviämiseen perustuvien äänimallinnusten avulla.

Lentopaikkaa koskevat äänimallinnukset antavat kohtalaisen hyvän käsityksen melukuorman leviämisestä lentopaikan lähiympäristöön. Mallit teetetään yleensä tähän erikoistuneilla asiantuntijoilla. Mallintamisen hinta määräytyy pitkälti sen edellyttämän työmäärän, eli käytännössä mallinnuksen yksityiskohtaisuuden ja monipuolisuuden perusteella. Suuntaa-antavien perusmallien hinnat alkavat muutamasta tuhannesta eurosta. Jos toiminta ei ole vakiintunutta, häiriintyviä kohteita on vähän (= yksittäisiä) tai melumallinnuksen laatimiselle ei muutoin ole perusteita, voidaan toiminnan aiheuttamaa häiriötä pyrkiä arvioimaan melumittauksin. Mittauksissa tulee käyttää asianmukaisia laitteita ja mittausten menetelmiä. Näistä saa tietoa esimerkiksi kuntien ympäristösuojeluviranomaisilta ja paikalliselta ELY-keskukselta.

Maaperän ja pohjaveden pilaantumisriski

Merkittävimmän riskin maaperän ja pohjavesien pilaantumiselle muodostavat lentokoneiden poltto- ja voiteluaineiden varastointi ja jakelu. Toiminnan järjestämistavasta riippuen näitä koskevat tiedot saattavat löytyä keskitetysti tai niitä joudutaan selvittämään kyselyin. Jos toiminnan harjoittamispaikalle on myönnetty ympäristölupa, sisältää lupa todennäköisesti näitä koskevia määräyksiä sekä mahdollisesti tietoja niiden käytön laajuudesta. Maaperän ja pohjavesien pilaantumisriskin muodostavat myös koneiden huolto- ja korjaustoiminnasta syntyvät jätteet ja niiden käsittely, jos koneita huolletaan toiminnan harjoittamispaikalla. Pilaantumisriskin, vaikkakin vähäisemmän voi aiheuttaa myös lentopaikan talousjätevesien käsittely. Erityisen tärkeää riskien tunnistaminen ja poikkeuksellisiin tilanteisiin varautuminen on I-luokan ja II-luokan pohjavesialueilla.

Jätteet

Ilmailuharrastuksen yhteydessä syntyy myös tavanomaista kotitalousjätettä. Näiden laatu ja määrä voidaan arvioida, jollei tarkempaa tietoa esimerkiksi jätehuollosta vastaavalta ole saatavissa.

Toiminta-alueen luontoarvot ja häiriintyvät kohteet

Toiminnalta edellytettävä ympäristönsuojelun taso määräytyy pitkälti toiminnan vaikutusten kautta, johon ratkaisevasti vaikuttaa toiminta-alueen ympäristö. Häiriintyvinä kohteina on yleensä pidetty loma-asutusta, leirintäalueita, taajamien ulkopuolisia virkistysalueita, luonnonsuojelualueita ja eräitä erityiskohteita (kuten esimerkiksi vanhainkodit ja hoitolaitokset). Tiedot ympäröivästä asutuksesta ja loma-asutuksesta, pohjavesialueista sekä alueen luontoarvoista ovat helpoiten saatavilla kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta ja ympäristönsuojeluviranomaiselta.

II. Ympäristövaikutusten hallinta

Melu

Melunhallinnan perustan muodostaa toimintapaikkaa mahdollisesti koskeva ympäristölupa. Melunhallinta ei kuitenkaan tyhjenny ympäristölupapäätöksen määräysten noudattamiseen, vaan tilanteesta riippuen toiminnan melukuormaa ja häiriötä voidaan pienentää muutoinkin. Yhdistys voi, lupapäätöksen asettamisessa puitteissa, esimerkiksi sopia omaehtoisesti yhdistyksen piirissä noudatettavista erilaisista lentotoimintaa koskevista käytänteistä, joilla pyritään ohjaamaan melukuormaa vähemmän häiriintyville alueille tai muutoin vähentämään sen aiheuttamaa häiriötä. Jossain tilanteissa saattaa olla mahdollista myös vaikuttaa melukuormaan kalustovalinnoilla. Mahdollista on myös omaehtoisesti rajoittaa lentotoimintaa sopimalla hiljaisten päivien pitämisestä. Vaikka lentotoiminta olisi esimerkiksi sallittua 08-22 välisenä aikana vuoden kaikkina päivinä, voidaan toimintaa rajoittaa omalla päätöksellä esimerkiksi juhlapäivinä.

Maaperän ja pohjaveden pilaantumisriski

Lentopaikkaa koskeva ympäristölupa määrittää yleensä perustoimet toiminnasta aiheutuvan maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi. On hyvä muistaa, että ympäristölupapäätös määrittelee ympäristönsuojelullisten toimien perustason, mutta toiminnanharjoittaja voi ryhtyä pidemmällekin meneviin toimenpiteisiin. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi polttoaineiden parempi varastointi, parempi varautuminen poikkeustilanteisiin tms. Tällöin on kuitenkin syytä olla yhteydessä paikallisiin ympäristönsuojeluviranomaisiin toiminnan asianmukaisuuden varmistamiseksi.

Jätehuolto

Jos toimintapaikalle on myönnetty ympäristölupa, sisältää lupapäätös yleensä määräyksiä myös jätehuollon järjestämisestä. Nämä, ja kunnalliset jätehuoltomääräykset, määrittävät toiminnanharjoittajilta edellytettävän ympäristönsuojelun tason.

III. Hyvien ympäristökäytäntöjen tallentaminen

Harrasteilmailun ympäristökäytäntöjen kehittämisen kannalta on tärkeää saada yksittäisten jäsenyhdistysten ja harrastajien omaksumat ympäristökäytäntöjä koskevaa tietoa yleisesti kaikkien ilmailuharrastajien saataville. Suomen ilmailuliitto toivookin, että jäsenyhdistykset ja muutkin ilmailuharrastajat dokumentoisivat toimiviksi havaitsemiaan ympäristökäytäntöjään ja jakaisivat niitä koskevaa osaamistaan muille harrastajille ja ilmailuliitolle. Suomen ilmailuliitto voi avustaa tässä työssä tarjoamalla tiedonvälityskanavan.